

PROBLEMA ROMÂNEASCĂ ÎN VIZIUNEA ZIARULUI „ZIMBRU” (1855-1858)

Nevoia întoarcerii la documente, în vederea reevaluării istoriei noastre mai noi, este mai actuală ca oricând. Un strat gros de exegeză s-a așezat între cercetător și arhive, între istoric și sursele sale primare. Între acestea, jurnalistica din perioada modernă este un izvor important al cunoașterii epocii.

Publicistica din Moldova a împlinit mai bine de două veacuri de existență. Cu toate acestea, nu avem încă o cercetare sistematică a ei iar studiile speciale sunt puține. Istoriografia „Epocii Unirii”, deși foarte bogată, nu a abordat această problemă. Un studiu dedicat publicisticii românești de către Nicolae Iorga, precum și o istorie a literaturii românești în veacul al XIX-lea, de același autor, un dicționar al presei pentru perioada 1731-1918, datorat Georgetei și lui Nicolin Rădică, o bibliografie analitică a periodicelor românești întocmită de Ioan Lupu, Dan Berindei, Nestor Camariano și Ovidiu Papadima – iată câteva din puținele titluri care ating această temă. Referiri (mai lungi sau mai scurte) la acest subiect nu lipsesc în studiile istorice care analizează epoca sau în dicționarele care se ocupă de literatura perioadei.

Nu avem cunoștință despre existența unui studiu special dedicat ziarului „Zimbrul”, deși acesta nu lipsește din bibliografia studiilor și sintezelor de istorie modernă. Cercetarea colecției acestei publicații oferă noutăți surprinzătoare, prin informațiile conținute, dar și prin semnăturile care susțin articolele, comentariile, analizele. Materialul prezentat de noi încearcă să surprindă atmosfera timpului, a acelor întreprinderi în aparență mărunte, care se ascund în șpatele marilor evenimente și care dau culoarea epocii.

I. ZIMBRUL: REPERELE EXISTENȚEI

a) Contextul istoric al apariției gazetei

Gazetă politică și literară, „Zimbrul” apare la Iași, începând cu 3 iulie 1850, într-un context politic creat de ocuparea tronului Moldovei de către Gr. Al. Ghica, într-o „epocă de revoluție” și „am putea zice sub a ei influențe”, cum scria Manolachi Drăghici¹.

În ciuda împrejurărilor nefavorabile, „principele Ghica - nota Nicolae Suțu - a luat în mână frânele guvernului animat de intențiile cele mai curate, mintea sa fiind preocupată doar de proiecte de reformă și îmbunătățiri”². Domnitorul era decis să împlinească speranțele puse în el, de aceea era absolut necesar să pornească la drum cu „oameni noi”³. Apropiindu-se de aceștia, intenția lui Ghica era de a-i disciplina și de a le canaliza energiile și capacitățile în serviciul unui progres „măsurat”, fără „zguduiri”, care ar fi urmat să se desfășoare sub propria sa îndrumare și conducere. Gr. Al. Ghica era domnitorul gata să sprijine mișcarea națională, condiția fiind ca aceasta să nu scape supravegherii sale și să nu depășească limitele concepției și calculelor sale politice⁴.

În această atmosferă, în care Kogălniceanu însuși ajunsese să-și dea, în lipsa altei publicații, scrierile sale „Gazetei de Moldavia”, foaie „nedând decât material oficial, anunțuri și literatură de al doilea ordin”, un grup de „tineri”, foști elevi și colaboratori ai lui Asachi, „capătă, de la o bucată de vreme, voia de a tipări un ziar propriu al său, care a fost *Zimbrul*”⁵.

La rândul-i, Ghica s-a gândit la elaborarea unei legi a presei, promulgată în mai 1856, care să mențină jurnalismul în limitele dorite de el. Căci, deși „libertatea presei este singurul mijloc de a forma opinia publică”, însă „libertatea nemărginită a presei înfățișează adeseori cele mai mari primejdii, rătăcind și corupând opinia publică într-un grad încât să ajungă a perde societățile cele mai solid întemeiate, aruncându-le în tulburări și anarhie”⁶.

b) „Zimbrul” - foaia tinerilor

Considerat de Nicolae Iorga „foaia tinerilor”, ziarul reprezenta vederile politice ale unor

¹ Manolachi Drăghici, *Istoria Moldovei pe timp de 500 ani până în zilele noastre*, Iași, 1857, apud Leonid Boicu, *Adevărul despre un destin politic. Domnitorul Gr. Al. Ghica (1849 - 1856)*, Iași, 1973, p. 29.

² *Memoriile Principelui Nicolae Suțu mare logofăt al Moldovei. 1798 - 1871*, București, 1997, p. 194.

³ Leonid Boicu, *op. cit.*, p. 39.

⁴ *Ibidem*, p. 107.

⁵ *Ibidem*, p. 108.

⁶ Nicolae Iorga, *Istoria presei românești. De la primele începuturi până la 1916*, București, 1922, p. 101-102.

„juni” intelectuali ieșeni (în contextul epocii, „tinerii” erau acei „oameni noi”, chiar dacă aveau 40 de ani⁷), care, „desfăcuți de legăturile pe care le avuseseră cu Asachi”, nemulțumiți fiind de conservatorismul și servilismul acestuia, „se organizaseră, pentru a da Moldovei, la 1850, o foaie politică mai liberă și îndrăzneată închinată idealurilor libertății care stăpâneau epoca lor”⁸.

Teodor Codrescu, Dimitrie Gusti - redactori, Alexandru Fotino - „Director - Girantu”, membrii fondatori ai jurnalului, sunt foști absolvenți ai Academiei Mihăilene, fără studii în Apus.

Alexandru Fotino (1822 - 1864) - director al periodicului până în 1856, semnează nu numai articole politice, ci și foiletoane literare, de obicei traduceri.

Teodor Codrescu (1819 - 1894), din 1848 și până în 1853 profesor de istorie la Academia Mihăileană, face parte, din 1849, din anturajul politic al domnitorului Gr. Al. Ghica⁹. El este cel care preia șefia ziarului, după Al. Fotino. Numeroase articole de fond, precum și diverse comentarii asupra traducerilor din presa vremii, publicate în paginile „Zimbrului”, poartă semnătura lui. În colaborare cu Gh. Săulescu, D. Gusti, T. Stamati și P. Cazimir, Codrescu înființează, în 1850, și tipografia „Buciumul”.

Profesor la Academia Mihăileană, Dimitrie Gusti (1818 - 1887) colaborează în perioada 1844-1849 la gazeta „Albina românească”, precum și la redactarea unor calendare și almanahuri. În 1848 se manifestă ca un partizan al reformelor moderate, această poziție păstrând-o mult timp și în paginile ziarului „Zimbrul”¹⁰.

V. A. Urechia (1834 - 1901), secretar de redacție între 17 ianuarie-31 decembrie 1855, devine, începând cu anul 1858, redactor al acestui jurnal. El semnează împreună cu Iancu Codrescu articolul program din acest an, după ce în 1856, aflat la studii pentru doi ani la Paris, făcuse parte (în calitate de secretar) din „comisiunea” sau „biroul” de propagandă a intereselor române, alături de C. A. Rosetti și Romallo¹¹.

c) Program pentru „propășirea și luminarea românilor”

Foaia „ieșea” luna și joia, iar „rubrica internă” („totu aceea ce se va atinge de năuntrul țării”¹²) era scrisă în limba română și franceză. Abonații erau anunțați că, „la fiecare 15 zile, vor primi, pe lângă cele patru pagini ale ziarului, o foaie suplimentară, *Foiletonul Zimbrului* cuprinzându oarecare producție literară sau traduceri a vre orecăreia compuneri aleas din autori francezi sau germani cei mai însemnați”¹³.

În 1852 (24 februarie), gazeta este suspendată, după ce mai suferise o scurtă perioadă de întrerupere (1-25 ianuarie 1851), ca urmare a încălcării regulilor de cenzură, prin publicarea poeziei *Anul Nou* de Gheorghe Sion. Din 17 ianuarie 1855, „Zimbrul” apare zilnic, după aproape trei ani de inactivitate, „afară de duminici și sărbătorile mari”, până la 10 septembrie 1856, când redactorii ziarului renunță să mai scoată gazeta, în semn de protest față de suprimarea legii presei.

Ultima serie a publicației (1 noiembrie - 30 decembrie 1858) își adaugă semnificativ și numele de „Vulturul”. Atât prin ținuta sa grafică (având pe frontispiciu stema celor două Principate Unite), titlul rubricilor, dar mai ales prin conținut, ea promovează ideea unirii Principatelor.

În 1859, cu câteva zile înainte de alegerea colonelului Cuza ca domn al Moldovei și de desăvârșirea unirii, „Zimbrul și Vulturul” fuzionează cu „Steaua Dunării”, pentru că - explică Iorga - „atât de mult sâmana scopul pe care-l urmăreau de o potrivă această foaie și cealaltă, cu un mai mare prestigiu, a lui Kogălniceanu, încât acțiunea lor paralelă trebuia să se confunde de la o bucată de vreme”¹⁴.

Intențiile moderate ale ziarului sunt făcute cunoscute încă din primul său număr, din 3 iulie 1850: „noi ni amu propus, de o parte, a mulțami curiozitatea publicului în privirea noutăților din străinătate cum ș-a acelora din lăuntru, iar de alta, de a trata către odată și despre interesele țării în atâta câtu-i îngăduitu unui jurnal de a o face”¹⁵. Redactorii declarau, de la început, că „nu voim să ne amestecăm în principii, ce ni vomu mărșini numai a înșira

⁷ Mihai Cojocariu, *Parida națională și constituirea statului român (1856 - 1859)*, Iași, 1995, p. 77.

⁸ Nicolae Iorga, *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea de la 1821 înainte în legătură cu dezvoltarea culturală a neamului*, vol. III, București, 1909, p. 137.

⁹ *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, București, 1979, p. 936.

¹⁰ *Ibidem*, p. 419.

¹¹ Vistian Goia, *V. A. Urechia*, București, 1979, p. 24.

¹² „Zimbrul”, nr. 1, 3 iulie 1850, p. 2 (În continuare, se va cita Z).

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Nicolae Iorga, *Istoria presei...*, p. 110.

¹⁵ Z, nr. 1, 3 iulie 1850, p. 1.

factele tămplăte fără de comentarii”¹⁶.

Promițând cititorilor că, pentru mulțumirea lor, nu se vor cruța „nici osteneli, nici sacrificii”, redacția ziarului anunța, la începutul celui de-al treilea an de existență (1855), apariția zilnică a gazetei, ea fiind nevoită să facă această înnoire datorită rezeziunilor cu care încep să fie primite noutățile din Europa, și mai cu seamă de la „teatrul răzbelului”, odată cu instalarea telegrafului de către austrieci. Tot aici se spune că „toate articolele atingătoare de interesele țerei, compuneri naționale și poezii”¹⁷, erau primite în coloanele ziarului. La sfârșitul anului 1855, când lupta pentru Unire începuse să frământă opinia publică din Principate, ziarul făcea cunoscut cititorilor săi, în numărul din 13 decembrie 1855, mărirea formatului pentru anul 1856, dar în același timp se făcea următorul apel către „bărbații înzestrați” și „tinerii” din „țerile Române”: „Să scriem Domnilor mei! Momentele aceste sântu cele mai prețioase ce putem pretinde, și nația așteaptă sprijinul tuturor. Patria își are toată speranța în înțelepciunea și în ardoarea fiilor săi. Mântuirea Patriei noastre odată cerea brațe și sînge, astăzi însă cere capacitate și muncă. Să muncim dară, să iubim ce este al nostru, să aprindem făcliile, căci zioa de nuntă se apropie și să nu ni găsească în întunecimea noptei”. Tot acum se arată clar că „programul nostru va fi ca și până acum propășirea și luminarea Românilor” și se promite că foaia va „găsi totdeauna a împărtăși știrile cele mai recente și mai interesante, și cuprinsul acelor articule din presa străină ce vor fi mai multu în stare a înlesni înțelegerea evenimentelor actualității și a face cunoscută opinia publică din Europa”¹⁸.

După mai bine de doi ani de suspendare a legii presei, perioadă în care „toate organele publice din țeară conțină publicațiunile lor”, odată cu reinstalarea libertății presei, la 25 octombrie/6 noiembrie 1858, „când pe unu principiu de legalitate se stabilește în fine acea stare de lucruri”, „Zimbrul și Vulturul” saluta, în numărul 1 din 1858, „cu sinceritate”, „restatormicirea unei ordini legale”, care îi dădea „certitudinea că țeara va fi astă dată lăsată în pace de a pași liberă pe calea ce-i este prescrisă”. „Pătruși” de atmosfera de entuziasm din țară, redactorii declarau că „Unirea ne este îndoită scumpă ca simțire naturală înăscută în inima fiecărui român și ca votu legalu și unanimu alu îmbeloru țeri surori”. Conștienți că, în „ceea ce privește organizarea noastră din lăuntru, noi intrăm în o viață nouă, viața constituțională a națiunilor civilizate”, ei apreciau că „ne-au rămas înse prejudețulu” și că acesta nu poate fi învins decât pe câmpul de luptă al „opinie publice”, „ținta” propusă de ei fiind aceea a „combaterii prejudețulu și dezvoltarea principiilor”. „În o țară ca a noastră - adăugau ei - conștiința în publicitate este condițiunea cea mai neapărată”. „Convinși că a organiza nu vra să zică a incendia totul fără distincțiune”, se făcea cunoscută linia moderată și liberă a publicației, deoarece aceasta nu era „organul a nici unei partizi” sau „unealta unei facțiuni”. Pentru redacție, „partida” lor era „națiunea”, iar „dogma”, „principiile adevărului și ale dreptății eterne”¹⁹.

d) Structura și conținutul „Zimbrului”

Printre rubricile permanente ale gazetei, se evidențiază rubrica de știri interne, cea de știri externe, știri telegrafice (din 1855) și de anunțuri. Această împărțire se menține, în linii generale, pe tot parcursul apariției sale, chiar dacă titlurile generice se schimbă.

Rubrica de evenimente interne, *Iașii*, din 1855 devine *Moldavia, Țara Românească, Transilvania*, iar din 1858 *Principatele Unite*. În această rubrică sunt prezentate anunțuri cu caracter oficial, știri interne spectaculoase (moartea unui demnitar, prinderea unui răufăcător, un eveniment monden) sau „articole de fond” care, începând cu 1855, au un vădit caracter unionist.

Știrile externe sunt grupate sub titluri ca *Țerile streine* (1850), *Revista* sau *Revista politică* (1855), *Știri atingătoare de Principate* și *Cronica străină* (1858). Aici sunt prezentate evenimente importante din întreaga lume dar, mai ales, cele legate de evoluția problemei românești în cadrul desfășurării crizei orientale. Sunt publicate acte cu caracter internațional care se referă la Principatele Române. Uneori, această rubrică tinde să ocupe întreg spațiul gazetei (1855), alteori ea lăsând loc evenimentelor interne (1858), în funcție de prioritățile momentului.

Pe ultima pagină a publicației, sub titlul *Înștiințare*, se tipăreau anunțuri de vânzare-cumpărare, reclame și oferte de servicii.

Pe lângă cele patru pagini format A4 (1850-1855) sau A3 (1856), se oferea gratuit

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Z, nr. 1, 17 ianuarie 1855, p. 2.

¹⁸ Z, nr. 265, 13 decembrie 1855, p. 1053.

¹⁹ Z, nr. 1, 1 noiembrie 1858, p. 1-2.

cititorilor și un „supliment literar”, „la fiecare 15 zile”²⁰ în 1850, iar din 1855 săptămânal „Foiletonul Zimbrului”²¹. Teodor Codrescu și Dimitrie Gusti au redactat revista până la 27 mai 1856, când primul devine „redactor răspunzător” al ziarului. Secretar de redacție este V. A. Urechia (până în 1856). În paginile acestuia, mai mult decât în cele ale ziarului, literatura cu vădit caracter național nu cunoaște nici o stavilă. Materialul literar e bogat și interesant. Astfel, alături de producții și traduceri modeste, precum cele ale lui Dimitrie Gusti, Gheorghe Tăutu, Gheorghe Melidon, Teodor Codrescu, Gheorghe Sion, se pot găsi și cele ale lui Vasile Alecsandri (cu texte proprii sau populare). S-a tradus din Pliniu cel Tânăr, Moliere, Milton, Goethe, Lamartine, Dumas etc.

În 1858, în atmosfera încinsă din preajma Unirii, V. A. Urechia inaugurează o rubrică originală numită *Bondariul*, în amintirea *Viespilor* lui Alphonse Karr²². Aici sunt ridiculizate personalități precum Mihail Sturdza sau beizadea Grigore Sturdza, care doreau cu orice preț accederea la tron.

e) Colaboratori și surse de informare

Alături de redactorii ziarului, care concepeau articolele de fond, traduceau și comentau materiale preluate din presa europeană, se întâlnesc și alte semnături de colaboratori, printre care cele ale lui Nicolae Ionescu, Ion Ionescu de la Brad, Dimitrie Ralet, Nifon Bălășescu, Alecu Russo. Articolele traduse din publicații străine sau concepute special aparțin, uneori, unor străini prestigioși precum Saint-Marc Girardin, P. Baitaillard, Royer-Collard, Vattel. Articolele sunt, în numeroase rânduri, nesemnate sau semnate cu pseudonime ori criptonime.

„Zimbrul” nu se putea mândri cu o rețea de informare precum cea a „Românului”. Una din sursele sale principale de informare erau publicațiile străine, din cuprinsul cărora erau selectate, traduse și uneori comentate cu preferință acele texte ce „priveau țerile noastre”²³. Erau citate numeroase ziare europene: „Gazeta Austriacă”, „Independența Belgiei”, „Nordul”, „Jurnalul Vanderer”, „Gazeta Foss”, „Gazeta de Kolonia”, „Gazeta Piemontez”, „Noua gazetă de Prusia”, „Jurnalul de Constantinopoli”, „Presa de Orient”, „Taimsu”, „Patria”, „Curierul italian”²⁴ etc. Din presa românească a vremii, sunt selectate articole din „Gazeta Transilvaniei”, „Steaua Dunării” sau criticate articole din „Nepărtinitorul”, „Constituționarul”. Este utilizată, din 1855, rețeaua particulară a telegrafului și uneori redactorii sunt „trimiși speciali” ai gazetei în capitalele unor state unde se decidea soarta românilor.

f) Difuzare și fonduri

Difuzarea acestei publicații se făcea în special prin abonamente. Astfel, în 1850, cei doritori se puteau abona în Iași, Roman, Bacău, Bîrlad, Galați, București²⁵; în 1855, se anunța că abonamentul se face în Iași „la Librăria Nouă, în ținuturi la comisionari, în București la librăria G. Ioanidi”²⁶, pentru ca în 1858 „Zimbrul și Vulturul” să comunice că abonarea se face în Iași la toate librăriile și Biroul Administrativ al ziarului, în districte, la București (librăria domnilor Rosetti și Ioanidi), în Transilvania și Bucovina la administrația poștelor și la Paris - Capela Romană, Rue Racine, nr. 22. Pentru provincie, erau mandatați profesorii să se ocupe de abonamente²⁷.

În ceea ce privește succesul publicației, între 1850-1852 ziarul se vânduse bine, deoarece redactorii săi, în articolul program din 16 ianuarie 1855, la reparația ziarului, au putut spera că se va repeta „îmbrățișarea cea călduroasă pe care publicul o acordase ziarului până la suspendarea sa”²⁸ (în 1852). Situația se va schimba în anul 1855, când o notă a redacției comunică faptul că, „deoarece numărul celor ce primesc foaia în capitală e prea restrâns, s-a hotărât ca pe viitor să primească acasă ziarul doar cei ce vor plăti pe șase luni portul de 15 lei”. Explicând cheltuielile avute în ultimile șase luni, redacția se plânge „că nu câștigul îi îndeamnă de a continua publicarea *Zimbrului*, ce singuru numai dorința de a contribua ceva în folosul Românilor”. Tot aici, se explică cititorilor că, „dacă numărul de față 230 va crește până la 500 de abonați, Redacția se leagă a da întindere mai spațioasă *Zimbrului*,

²⁰ Z, nr. 1, 3 iulie 1850, p. 2.

²¹ Z, nr. 1, 17 ianuarie 1855, p. 2.

²² Vistian Goia, *op. cit.*, p. 130.

²³ Z, nr. 265, 13 decembrie 1855, p. 1053.

²⁴ Titlurile ziarelor se vor cita cu denumirile folosite de redactorii „Zimbrului”.

²⁵ Z, nr. 1, 3 iulie 1850, p. 2.

²⁶ Z, nr. 265, 13 decembrie 1855, p. 1053-1054.

²⁷ Z, nr. 1, 1 noiembrie 1858, p. 1.

²⁸ Z, nr. 1, 17 ianuarie 1855, p. 1-2.

adică a-i mări formatul indoit pe fiecare zi”²⁹.

În afara Moldovei, aria de răspândire a gazetei era redusă. La 1 august 1855, într-o notă de subsol, T. Codrescu consemnează că în București aveau doar trei abonați³⁰. Nu se poate afirma (precum în cazul „Stelei Dunării”, care avea 700 de abonați, dar îi trebuiau 1000 ca să-și scoată cheltuielile)³¹ că jurnalul avea un mare succes la public. Totuși, în plata cheltuielilor necesare publicării „el se razimă numai în îmbrășșarea bunilor compatrioți, a căror nobil sprijin l-au făcutu să ajungă în pătrunia sa”³² (al patrulea an de apariție).

II. „PROBLEMA ROMÂNEASCĂ” ÎN VIZIUNEA ZIARULUI „ZIMBRUL” (1855 - 1858)

a) Războiul Crimeii și „cauza română”

În istoria relațiilor internaționale, un moment de cotitură l-a constituit, fără îndoială, conflictul dintre anii 1853-1856, prin largul evantai al cauzelor, prin amploare și mai ales prin consecințele sale. Rezultat al contradicțiilor dintre marile puteri, în strânsă legătură cu evoluția raportului de forțe pe plan european și reconsiderarea alianțelor, dar pe fondul luptei generale a naționalităților pentru a-și forma state naționale proprii³³, Războiul Crimeii a fost în fond un conflict european³⁴, bine camuflat pentru contemporanii săi în spatele generosului pretext pe care îl oferea „chestiunea orientală”. Motivația generală a marilor puteri de a se angaja în conflict consta în dorința păstrării echilibrului european. Cauza principală a războiului nu are la origine, aparent, vreun raport (fie și minor) cu Principatele Române, însă consecințele victoriei marilor puteri asupra Rusiei aveau să influențeze, covârșitor, soarta națiunii române³⁵.

În timpul acestui conflict, dar și după semnarea păcii, problema Principatelor, a Unirii și a organizării moderne a acestora, devine un subiect internațional de mare importanță. Românii înșiși au văzut în redeschiderea crizei orientale prilejul favorabil rezolvării „cauzei” lor. Au înțeles din timp că nu este posibil ca, doar printr-o așteptare pasivă a ascuțirii confruntărilor diplomatice și militare dintre marile puteri, să se poată impune internaționalizarea „chestiunii române”. Au fost necesare mari eforturi și sacrificii. Principatele atinseseră, în toamna anului 1853, starea revoluționară din 1848³⁶. În exil, memoriile, audiențele, publicistica patrioților români cunoșteau o intensitate fără precedent. Au fost atrase, pentru sensibilizarea opiniei publice europene, nume sonore ale presei, științei și culturii de pe continent.

Presa europeană din acești ani însoțește prin comentarii acțiunile și faptele diplomației, constituindu-se într-un barometru al creșterii sau descreșterii interesului public pentru „problema românească”³⁷. Eforturile trebuiau să fie concentrate și în țară. Aceasta deoarece nu „lămurirea” în sine a opiniei publice românești a constituit o dificultate majoră, cât mai cu seamă picicile de tot felul, ca și „puseele” de descurajare generală (toamna-1856, februarie-martie și iunie-iulie 1857, toamna 1858) urmate însă îndată de „resuscitări” spectaculoase³⁸.

Presa românească s-a constituit, în perioada aflată în atenția noastră, în unul dintre mijloacele importante de propagare a programului „partidei naționale”. Publicațiile unioniste și-au dovedit o superioritate incontestabilă față de programele editoriale concepute și realizate de alte grupări angrenate în lupta pentru putere, în pofida consistenței potențe financiare a acestora din urmă³⁹.

În acord cu necesitățile timpului, ziarul „Zimbru” este și el conectat la problematica ridicată de desfășurarea conflictului din Crimeea. După aproape trei ani de suspendare, își face cunoscute intențiile din primul număr al reapariției (17 ianuarie 1855), promițând cititorilor că va fi la curent cu „noutățile din Europa, și mai cu seamă acele de la teatrul

²⁹ Z, nr. 120, 14 iunie 1855, p. 477.

³⁰ Z, nr. 159, 1 august 1855, p. 634.

³¹ Mihai Cojocariu, *op. cit.*, p. 239.

³² Z, nr. 265, 13 decembrie 1855, p. 1053.

³³ Gheorghe Platon, *Istoria modernă a României*, București, 1985, p. 163.

³⁴ Gheorghe Cliveti, *Un conflict european: Războiul Crimeii (1853 - 1856)*, în „Cercetări istorice”, XVI, Iași, 1997, p. 279 - 305.

³⁵ A. D. Xenopol, *Războaiele dintre ruși și turci și înrăurirea lor asupra Țărilor Române*, București, 1997, p. 261.

³⁶ Leonid Boicu, *Geneza „chestiunii române” ca problemă internațională*, Iași, 1975, p. 122.

³⁷ Gheorghe Platon, *Lupta românilor pentru unitate națională. Ecouri în presa europeană (1855 - 1859)*, Iași, 1974, p. 4.

³⁸ Mihai Cojocariu, *op. cit.*, p. 315.

³⁹ *Ibidem*, p. 323.

resbelului⁴⁰. Astfel, adevărat „jurnal de război”, ziarul cuprinde în mai bine de trei sferturi din paginile sale știri de ultimă oră (după înființarea telegrafului) despre evoluția confruntărilor. Este urmărită, pas cu pas, acțiunea Rusiei și a aliaților, atât prin prisma operațiunilor militare, cât și a evoluției tratativelor. După cum se cunoaște, planurile de pace, promovate cu precădere de puterile germane, au fost respinse sistematic de către ruși, atâta timp cât Sevastopolul era controlat încă de ei. Nici moartea țarului Nicolae nu părea să aducă schimbări esențiale în politica rusă, deoarece Alexandru al II-lea s-a declarat, chiar de la suirea pe tron, un continuator al liniei trasate de către tatăl său.

Cele patru puncte formulate încă din iunie 1854, ca bază a viitoarei păci (primele două cu referire directă la Principate), au fost susținute constant de către aliați până la semnarea păcii. Conferința de la Viena (începută la 3/15 martie 1855) a avut ca bază a negocierilor aceleași patru puncte, devenite un adevărat „credo” al diplomației europene din epocă. Conștienți de importanța momentului pentru „cauza română”, ziariștii de la „Zimbrul” au în vedere aceste condiții cu mult înaintea deschiderii conferințelor. Astfel, în numărul 2, din 18 ianuarie 1855, este precizat faptul că „două negociațiuni se urmează în momentul acesta la Viena. Una este dezbaterea condițiilor de pace, ce se determină în ora aceasta, ca primire de baze preliminare [...] Cealaltă este dezbaterea de către părțile contractante la tratatului din 2 Dec. (20 Noem.) despre mijloacele cele mai neapărate ale garanției obiectului de alianță după cuprinderea art. al 5⁴¹. Locul important pe care îl ocupa acum „problema românească”, în cadrul celor patru puncte, demonstra interesul general al diplomației europene pentru Principate. Sesizând acest fapt, Alexandru Fotino avea să noteze, la 28 ianuarie 1855, în gazeta a cărui director era: „O nouă eră s-au deschis de vre o câți va ani pentru Moldova. Provincia aceasta odinioară încă puțin cunoscută, au început, mai cu seamă de la 1848, să tragă atenția oamenilor de statu și publiciștilor Europei [...], interesele ei ocupă acum sfăturile cabinetelor; și în cvestia aceasta a Orientului se va dezbate de unu îndelungatu șiru de ani și a căreia soluție se așteaptă cu o așa de mare nerăbdare, ea nu figurează tocmai în urmă⁴².”

„Zimbrul” prezenta zilnic întâmplările din capitala Austriei. Redacția, atentă la orice luare de poziție, surprinde chiar nuanțe ale discuțiilor diplomatice. La 20 aprilie 1855, aproape de finalul întâlnirii, „Zimbrul” sesiza următoarele: „Noutățile ce primim de la conferințele din Viena sânt descurajătoare. Și tristu, de a recunoaște că speranțele de pace închipuite de câteva persoane nu era decât o iluzie, și că primirea celor 4 propozițiuni de cătră Rusia nu era decât o artifiție spre a desface înspăimântătoarea coaliție în contra acestei împărâții⁴³. Nu lipsesc din coloanele „Zimbrului” nici știrile de senzație, precum aceea potrivit căreia, între Viena, Berlin și Petersburg „urmează o țesătură necurată de curieri”, „purtători de depeși” având ca scop, comentează redactorii, „de a drege pacea lumii⁴⁴.”

Cea de-a treisprezecea ședință din cadrul negocierilor de la Viena este prezentată ca un eșec diplomatic: „au pusu capătu tratativelor însă cuvântul Pace nu formează inscripția ei”. În opinia ziarului, s-a ajuns aici datorită refuzului Rusiei de a accepta cel de-al treilea punct al negocierilor, care viza nașterea rusă în Marea Neagră⁴⁵. Sistemul garanției colective, ideea creării unui stat național român, tampon între marile puteri înconjurătoare, implicațiile românești ale soluționării problemelor ridicate de regimul Dunării, viitorul Deltei etc. sunt câteva dintre problemele esențiale care au situat „chestiunea română” în centrul preocupărilor politice continentale⁴⁶. De aceea, conferința de la Viena prezintă o mare însemnătate, fiind evenimentul care a prilejuit recunoașterea formală și oficială într-un forum european a „problemei românești” ca problemă internațională. Toate acestea îl fac probabil pe Gh. Melidon, corespondent asiduă al gazetei aflate în atenția noastră, să noteze în paginile ziarului că, după „o uitare de mai multe veacuri, Europa și-a adus aminte de noi”. El observa cum toată presa europeană „se ocupă într-un chipu foarte întinsu cu cauza Română” și că „cei mai însemnați bărbați începură a cerceta istoria și anticivitățile țărilor noastre, și de a scrie numeroase tratate despre principatele Moldo-Române⁴⁷.”

Una din modalitățile ziarului „Zimbru” de propagare a programului național a fost și aceea de a cuprinde în paginile sale articole ale unor ilustre personalități străine. Este cazul lui

⁴⁰ Z, nr. 1, 17 ianuarie 1855, p. 2.

⁴¹ Z, nr. 2, 18 ianuarie 1855, p. 6.

⁴² Z, nr. 11, 28 ianuarie 1855, p. 41-45.

⁴³ Z, nr. 77, 20 aprilie 1855, p. 305.

⁴⁴ Z, nr. 9, 26 ianuarie 1855, p. 34.

⁴⁵ Z, nr. 79, 22 aprilie 1855, p. 313.

⁴⁶ Leonid Boicu, 1853 - 1866, în *România în relațiile internaționale*, Iași, 1980, p. 141.

⁴⁷ Z, nr. 65, 6 aprilie 1855, p. 257.

Saint-Marc Girardin, despre care redacția notează: „glasul său resună mai de multe ori în cauza Moldo-Română și națiunea noastră întragă este plină de recunoștință pentru acest apărătoriu al cauzei noastre naintea Europei”⁴⁸. Într-unul din numeroasele sale articole publicate în „Zimbru”, tratând „problema românească”, pledează pentru ca Principatele să fie „dechiarate neutre și independente ca Sfișera, Belgia și Olanda”, aducând drept argument tragedia statului polon⁴⁹.

În condițiile eșecului conferințelor de la Viena și al intensificării luptei pentru Unire, românii înșiși încearcă găsirea unor soluții. În această direcție, Teodor Codrescu publică în gazetă un articol intitulat *Puntul al treilea al garanției*, în care propune soluția de mijloc pentru rezolvarea divergențelor apărute pe această temă⁵⁰.

În paginile jurnalului mai sunt abordate o serie de probleme arzătoare ale românilor, precum problema Basarabiei sau chestiunea Dunării. „Zimbru” din 7 mai 1855, include un articol semnat de Th. Codrescu, intitulat chiar *Besarabia*. Autorul credea că această provincie „acum trebuie privită ca o icoană vie, ca o oglindă a viitorului, carele ar aștepta pe Moldova și Valahia” iar „stăpânirea acestui ținut românesc de către ruși este numai pasul întâiu spre răpirea și celorlalti țeri ale Dunării”⁵¹.

„Problema Dunării” este și ea una din temele favorite ale ziarului în cursul anului 1855. Cele mai multe articole legate de acest subiect poartă semnătura lui Gh. Melidon. În cel intitulat *Gurile Dunărei din privirea Română*, face o schiță istorico-politică a războaielor ruso-turce în care caută să demonstreze că existența unui stat puternic la Dunărea Inferioară ar reprezenta un factor favorabil politicii puterilor occidentale⁵². Revine asupra acestei probleme și într-un alt material, *Viitorul Dunărei*, în care analizează importanța pe care o prezintă Dunărea pentru comerțul și echilibrul Europei; conchide în final că viitorul Țărilor Române este legat de viitorul Dunării⁵³.

După cum se știe, conferința de la Viena hotărâse, la propunerea delegației engleze, ca „problema Principatelor” să fie decisă de reprezentanții puterilor aliate la Constantinopol. Încă din decembrie 1855, pe când se făceau preparativele pentru începerea conferinței, „Zimbru”, preluând din cotidienele vremii, făcea cunoscut: „chestiunea principatelor Dunărene umple coloanele presei Europene”, fiind „încă tot unu ordinu de zi la Constantinopoli”. Prezentând această informație, „Zimbru” adăuga, cu titlul de zvon, că „se vorbește” despre existența unei „note”, semnate de lordul Stratford Redcliffe, care „ar fi propunind unirea Moldovei cu Valahia sub unu singur Domn alesu, dar care ar deveni ereditar”. Noul stat, în viziunea diplomatului englez, trebuia să aibă o armată națională și să fie scutit de tribut. Redacția privea această „noutate” cu rezervă, deși „ea au fostu reproducă de toate jurnalele Europei”, așteptând confirmarea ei din „izvoare sigure”⁵⁴.

La începutul anului 1856, „Zimbru” anunța, sub titlul *Conferințele despre Principate*, că acestea trebuiau „să urmeze” la Constantinopol „îndată” după sosirea principalilor negociatori⁵⁵. Gazeta nu scapă din vedere nici atitudinea presei occidentale față de desfășurarea tratatelor din capitala Imperiului otoman, criticând poziția jurnalelor engleze care „se sirguiescu a insufla răceală despre încheierea păcei”⁵⁶.

Timp de câteva luni, până la încheierea, la 11 februarie 1856, a Conferinței de la Constantinopol, puterile aliate au adunat materiale privitoare la Țările Române, pentru ca reprezentanții lor să posede informațiile necesare susținerii punctelor de vedere relative la viitoarea organizare a acestora. În cele din urmă au rezultat tot atâtea memorandumuri câte puteri erau reprezentate⁵⁷. Un asemenea document este prezentat și comentat în coloanele „Zimbrului”, la 20 februarie 1856, sub titlul *Unu memuaru în chestia moldo-românilor*. Făcându-se de la început precizarea de către redactor, care semnează cu inițiala M. (probabil Gh. Melidon), că acesta fusese „depusu” în cadrul conferințelor de la Viena de către contele Bourqueney și privea reorganizarea Principatelor Dunărene, prin „întrunirea lor sub un principe ereditar din vre o casă domnitoare din Europa”, autorul explică faptul că acest „document fu acum prefăcutu la Constantinopoli sub

⁴⁸ Z, nr. 102, 24 mai 1855, p. 407.

⁴⁹ Z, nr. 148, 18 iulie 1855, p. 589.

⁵⁰ Z, nr. 83, 28 aprilie 1855, p. 329.

⁵¹ Z, nr. 90, 7 mai 1855, p. 360.

⁵² Z, nr. 97, 98, 17, 18 mai 1855, p. 385, 388, 389 - 390.

⁵³ Z, nr. 216, 217, 11, 12 octombrie 1855, p. 861 - 862, 865-866.

⁵⁴ Z, nr. 277, 29 decembrie 1855, p. 1106-1107.

⁵⁵ Z, nr. 14, 19 ianuarie 1856, p. 3.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 4.

⁵⁷ Leonid Boicu, *op. cit.*, p. 142.

forma unui memuaru din partea nației Moldo-Române” pentru a fi prezentat ambasadorilor puterilor aliate „lângă Înalta Poartă”⁵⁸. Este vorba despre acel episod al conferinței de la Viena, când reprezentantul Franței, Bourqueney, a introdus la masa tratativelor ideea uniri Principatelor, arătând că nu voia să excludă posibilitatea de reunire, într-o zi, a teritoriilor ambelor provincii într-una singură. La 20 martie, același Bourqueney a cerut să se depună ca anexă la protocol un memorandum francez care propunea unirea Moldovei cu Țara Românească, unire care era privită ca o combinație menită să sustragă Principatele unei influențe exclusive și ca să formeze o barieră naturală contra încercărilor de amenințare a Imperiului otoman⁵⁹. Comentând demersul Franței, redacția ziarului sublinia că „aliații au declarat până acum, că deviza lor în reorganizarea principatelor va fi: Rânduială și desvălire în lăuntru, putere în afară”. Coloanele ziarului cuprind referiri și la impactul pe care l-a avut declarația contelui francez asupra opiniei publice românești, care până atunci „era pentru unu domn pămnteanu”, numai că românii nu voiau „a se lepăda de dreptul ce-l au a-și alege singuri ei pe șeful lor”. Cât despre modul alegerii - se comenta în continuare - acesta trebuia „să se facă de către întregul popor, după exemplul altor nații ce avură a plini unu actu de o așa importanță”⁶⁰. Rezultatul conferinței din capitala Imperiului otoman nu a fost mulțumitor pentru nici una din părți. De aceea, la deschiderea Congresului de Pace (februarie 1856), discutarea problemei Principatelor se va face printr-o reîntoarcere la progresele și concluziile formulate în cadrul Conferinței de la Viena⁶¹.

La începutul lunii februarie 1856, „Zimbrul” preia din „Independența Belgiei” informația conform căreia „dintr-o zi într-alta acum ne poate sosi de la Paris știrea telegrafică de începere a Conferințelor de pace”. Conștienți că „punctul cel dintii al tractativelor este regularea soartei Principatelor”, ziariștii de la „Zimbrul” apreciau că „opinia publică este cu totul în favorul nostru, iar organele publicității din Apus se rostesc asemenea cu o vie simpatie”. Referindu-se la stadiul rezolvării „problemei românești”, un „prietenu din Apusu” al gazetei scrie redacției următoarele: „cu toată namernicia noastră și cu toată activitatea inimilor noștri, Providința României au păstratu pân-acum cauza Principatelor intactă [...] De vreo câteva zile chestia Principatelor au înaintatu multu. Acum cabinetele se ocupă de dânsa cu tot dinadinsul. După toate probabilitățile își va lua soluția în iarna aceasta [...] Lucrurile sînt bine înjghebate și așa de înaintate, încât potu zice că atingemu culmea pe care cresc de atâtea secole românii Principatelor”⁶².

Ca o pregătire a opiniei publice românești pentru Conferința de la Paris, „Zimbrul” publică articole precum *Privire retrospectivă asupra celor patru puncte sau Punturile de pace*, sub semnătura lui D. Gusti, autorul comentând cu predilecție primul punct, legat de problema Principatelor. În același scop, se traduce un articol al lui Saint-Marc Girardin, în care accentul cade asupra ultimului punct, al cincilea. Girardin afirma cu siguranță că „celelalte patru garanții, ce privesc Marea Neagră, Dunărea, Principatele și populațiile creștine ale Orientului, sînt de mult discutate și primite”⁶³.

Și opiniile presei italiene sunt reflectate în paginile gazetei ieșene, mai cu seamă când acestea sunt favorabile aspirațiilor românești. De pildă, în numărul 32 din 13 februarie 1856, un material din „Observatorul de Trieste giurnalul italianu”, propunea pentru Principate următoarea rezolvare: unirea Țării Românești, a Moldovei și Basarabiei într-un singur stat sub garanția colectivă a marilor puteri; „nația” să „aibă dreptul” a-și alege un principe „din sinul seu” sau dintr-o familie domnitoare din Europa; principiul eredității să funcționeze în familia domnitoare, modernizarea noului stat prin reforme propuse de principele ales și de guvernul său⁶⁴.

Desfășurarea propriu-zisă a tratativelor de pace de la Paris este reflectată în „Zimbrul” prin numeroase materiale preluate din presa europeană (*Pacea din Paris, Tratatul din Paris*, din „Constituționalul”; *Cele nouă dispoziții principale în Tratatul de la Paris*, din „Opinione” etc). Nu lipsesc nici actele oficiale importante (*Memorandumul lui Aali-Pașa, Tratatul de pace din 30 martie 1856*), redată în integralitatea lor.

b) Convenția de la Paris - „calea legală” pentru împlinirea „cauzei române”

Cele 19 ședințe ale Conferinței de la Paris (mai-august 1858), consacrate exclusiv „chestiunii române”, au readus Principatele în prim-planul atenției marilor puteri. Convenția a

⁵⁸ Z, nr. 38, 20 februarie 1856, p. 1.

⁵⁹ Leonid Boicu, *Genezu „chestiunii române” ca problemă...*, p. 134.

⁶⁰ Z, nr. 38, 20 februarie 1856, p. 2.

⁶¹ Leonid Boicu, *op. cit.*, p. 135.

⁶² Z, nr. 25, 4 februarie 1856, p. 3 - 4.

⁶³ Z, nr. 29, 9 februarie 1856 și nr. 30, 10 februarie 1856, p. 2.

⁶⁴ Z, nr. 32, 13 februarie 1856, p. 2.

fost socotită un act hibrid, un compromis în urma căruia nu a rezultat Unirea, ci doar șansele a căror izbândă aveau să depindă de români⁶⁵. De aceea, necesitatea propagandei ideilor unioniste este acum acut resimțită, atât în exteriorul țării, cât mai ales în interior, deoarece urma să aibă loc aplicarea Convenției de la Paris de către românii înșiși.

În acest context politic reapare la Iași (1 noiembrie 1858) ziarul „Zimbrul”, după mai bine de doi ani de întrerupere, sub un titlu nou, „Zimbrul și Vulturul”. Din primul număr, jurnalul „salută cu sinceritate restatornicirea unei ordini legale” (impusă prin Convenția de la Paris), care făcea posibilă și reinstalarea legii presei (25 octombrie 1858), datorită căreia ziarul putea să existe. Acest fapt le dădea redactorilor de la „Zimbrul și Vulturul” „certitudinea” că „țeara va fi lăsată astă dată în pace de a păși liberă pe calea ce-i este prescrisă prin actul convenției de la Paris”⁶⁶. Încercând o trecere în revistă a evenimentelor celor doi ani „groși de fapte și lupte diplomatice” în care gazeta nu apăruse, redacția recomandă: „celor ce dorescu a ști ce s-a făcut pe lume, în Europa, de la 1856-1858, le vom zice: cetiți Constituțiunea cea nouă dată Românilor; printre liniile scrise ale ei veți descoperi o scrisoare misterioasă ce vă va desvăli totu șirulu luptelor și al victoriilor diplomatice repurtate de cutare sau cutare putere. Ba mai că de amu zice că totu în aste principii de constituțiune vom putea citi o mare parte din evenimentele viitorului”⁶⁷.

În această perioadă (noiembrie-decembrie 1858), când toate forțele responsabile acționau pentru exploatarea conjuncturii favorabile națiunii, două sunt momentele care atrag atenția în mod special publicației noastre: conflictul izbucnit în cadrul căimăcămiei și evenimentele din jurul pregătirii alegerilor. Potrivit Convenției de la Paris din 7/19 august 1858, căimăcămiile aveau misiunea să pregătească alegerile pentru Adunările electivă, menite să desemneze pe cei doi domnitori și să mențină ordinea. În Moldova, căimăcămia era formată din unioniștii Anastasie Panu și Vasile Sturdza și antiunionistul Ștefan Catargiu. Cei doi unioniști, membri ai Locotenenței Domnești, invocând principiul majorității în luarea deciziilor, trec la înlocuirea unor funcționari bănuți a fi antiunioniști.

Împotrivirea lui Șt. Catargiu și retragerea sa din sânul Locotenenței Domnești provoacă îngrijorarea ziarului „Zimbrul și Vulturul”, care comentează acest eveniment: „Sintem oare condamnați a fi în veci prada intrigilor și a disbinărilor din lăuntru?”. Sesizând scopul retragerii lui Catargiu (care spera într-o intervenție a puterilor antiunioniste), redacția își puneă întrebarea dacă, „în loc de a păși în liniște pe calea reorganizării noastre, fi vom din nou aruncați în luptele de alergare la streini”. Se argumenta înlocuirea din funcție „a oamenilor căimăcămiei trecute” (administratorii județelor Tutova și Putna) prin faptul că „simțământul public și gravitatea stărei de față o cer cu stăruință”, „fie îi cine ar fi”; pentru că „mai cu seamă” aceștia, precum și membrii judecătoriilor „mare parte, fără îndoială au fost numiți în condamnabila țintire de a falsifica prin șicanuri și înteveniri ilegale, votulu națiunei și espresiunea simțimentelor țerei”⁶⁸. Acest conflict intern, care tindea a se transforma într-unul internațional, prin „recursul” făcut de Șt. Catargiu la Constantinopol, îngrijorează marea majoritate a presei românești. În numărul 18, din 26 noiembrie 1858, se anunța refuzul lui V. Sturdza și al lui A. Panu de a se supune ordinelor Porții înmănate prin Afif-Bey, trimisul Porții pentru instalarea căimăcămiei, care „uitase să se mai întoarcă la Constantinopol”. Această atitudine „ar fi provocat o înțelegere între reprezentanții marilor puteri de la Constantinopol, tabăra unionistă având câștig de cauză”⁶⁹. Publicația ieșeană prezintă și ecourile ostile evenimentului în presa „nemțească”: „Dușmanii nu se obosesc a arăta lumii, ce simpatizează cu România, cum că sintem în o desordine complectă și că <intervenția legală> cerută cu atâta focu de patriotica protestare a D. Ștefan Catargiu, este necesară mai mult ca oricând”⁷⁰. Când deja primejdia trecuse, „Zimbrul și Vulturul” este de părere că neînțelegerile provocate în cadrul Locotenenței au fost influențate din exterior și că Afif-Bey „au fost principalul organ al tuturor acestor intrigi”⁷¹.

Paralel cu desfășurarea conflictului din cadrul căimăcămiei, jurnalul relatează zilnic despre organizarea și desfășurarea alegerilor. „Convenția - se nota în numărul 2 - încheiată la Paris în 7/19 Augustu trecut, au decisu Patriei noastre o eră nouă - unu viitoriu. Țeara este chemată astăzi a esercita unu dreptu mare, ce l-a avutu din străvechiu - dreptul alegerei”⁷².

⁶⁵ Leonid Boicu, 1853 - 1866, în *România în relațiile...*, p. 161 - 162.

⁶⁶ „Zimbrul și Vulturul”, nr. 1, 1 noiembrie 1858, p. 1 - 2 (În continuare, se va cita Z V).

⁶⁷ *Ibidem*, p. 2.

⁶⁸ Z V, nr. 2, 3 noiembrie 1858, p. 6.

⁶⁹ Z V, nr. 18, 26 noiembrie 1858, p. 69.

⁷⁰ Z V, nr. 21, 29 noiembrie 1858, p. 82.

⁷¹ Z V, nr. 22, 1 decembrie 1858, p. 85.

⁷² Z V, nr. 2, 3 noiembrie 1858, p. 6.

Pentru informarea publicului alegător, avându-se în vedere bunul mers al alegerilor, ziarul anunța publicarea, ca supliment gratuit, a *Convenției din 7(19) August și actele de promulgarea ei în Principatele-Unite*⁷³.

Anunțând începerea alegerii membrilor „municipalității Capitalei”, jurnalul se arăta „mirat” față de numărul mare de candidați „eșiți din urnă”. Acest fapt însemna, pe de o parte, „dovada libertății votului”, însă, pe de altă parte, „o tristă experiență”, aceea că nu existau încă „mai mulți oameni, care fără de a întrebuința mijloace corupătoare, să întrunească asupra opiniei publice, opiniunea ce liberă și conștiințoasă”⁷⁴.

Unul din „angajamentele” des reafirmate de „Zimbrul și Vulturul” era acela de a descoperi pe „falșii iubitori de țară”. În acest scop, s-a pornit o amplă campanie împotriva candidaturii fostului domnitor Mihail Sturdza și a fiului acestuia, beizadea Grigore Sturdza. Vizați nu erau doar cei doi bogați candidați la domnie, acțiunea îndreptându-se și „asupra tuturor acelor ce, cu mască sau fără de mască, lucră a ajunge la tron”⁷⁵. Sunt scoase la iveală toate neregulile alegerilor, redactorii anunțând publicul cititor că nu s-au înșelat atunci când s-au pronunțat pentru schimbarea celei mai mari părți din „amploaiații” fostei căimăcămii. Pentru acestea este întrebuințată o gamă largă de mijloace: mărturii care incriminează anumite persoane, polemici cu ziarele care susțin un anumit candidat la tron, articole semnate de cititori (spre exemplu, un articol trimis de „un băcăuanu”)⁷⁶. Este prezentată cu lux de amănunte mărturia administratorului „Spătar Vasili Ursachi”, care fusese nevoit „de a sluji de organu, în înființarea unei partide țintitoare la rădicarea Prințului Vogoridi pe tronul țării”. După spusele administratorului, Vogoride, „de la sosirea sa în Cahul s-au silitu de odată a pune în relație cu toți proprietarii acelu districtu”, făcându-le diferite favoruri („menajându-i pe unii în procesele ce aveau în administrație”) sau prin „legarea de prieteșugu intimu cu alții; după care acesta „n-au întârziatu a le înfăoșo a declarație” prin care ei trebuiau să se angajeze că „ii vor da votul lor”. În cazul când un altul „se va alege deputat”, aceștia să se angajeze cu „partida” ce o aveau „să îndatorăm pe acel care va fi și să luăm garanție de la dânsul că nu va vota pentru altul”⁷⁷.

Folosirea de către „Constituționiarii”, ziar care dorea propulsarea pe tron a lui Gr. Sturdza, a unor articole semnate de nume ilustre (precum cel al lui Vaillant), „campioni care să le scrie articolele pentru a face ca opinia publică să creadă că adevărul nu-i adevăr”, îi face pe redactorii de la „Zimbrul și Vulturul” să afirme că „țeara va ști a le da ceea ce se cuvinu - indiferența - și va urma ași alege Deputații vrednici cari să nu se orbească de făgăduințele și amenințările cutăruia sau cutăruia candidatu, ci să privească pe toți după meritele lor, să aleagă din ei pe cel mai vrednic și apoi să puie în lucrare după toată cuvînță marele principii ale nostru organizări”⁷⁸.

Din coloanele ziarului nu lipsesc nici știrile despre „trebile de peste Milcov”, anunțând că „lucrările” alegerilor sunt „înaintite acolo”. Sunt publicate alături de comentarii și acte cu caracter oficial din Țara Românească (cum ar fi proclamația adresată țării de către Locotenența Princiară, pe care o pune „față în față” cu cea din Moldova). Nu este trecut la vedere nici atitudinea presei muntene care în totalitatea sa „trătează chestiunea viitoarelor alegeri”⁷⁹.

Racordat la evenimentele cruciale pe care românii le străbăteau, „Zimbrul și Vulturul” degajă, prin paginile ultimelor sale numere, o neobișnuită tensiune, consonantă cu febrilitatea care cuprinsese națiunea întreagă în preajma înfăptuirii mărețe care se preconiza.

CONCLUZII

Radiografierea presei din Principatele Române, din perioada premergătoare Unirii din 1859, evidențiază cu claritate preponderența covârșitoare, numerică și calitativă, a ziarelor unioniste. Între acestea, un loc distinct a revenit *Zimbrului*. Gazeta ieșeană, rezultat al entuziasmului și consecvenței unui grup de intelectuali moldoveni, s-a constituit pe întreaga durată a apariției sale într-un important instrument de propagandă al „partidei naționale”. Analizând fiecare număr în parte remarcăm, dincolo de multitudinea informațiilor care pot constitui un inedit suport pentru cunoașterea vieții cotidiene din epocă, modul profund și militant în care este reflectată situația internă din Principate. Însă, atrage atenția, mai ales,

⁷³ Z V, nr. 10, 14 noiembrie 1858, p. 37.

⁷⁴ Z V, nr. 2, 3 noiembrie 1858, p. 7.

⁷⁵ Z V, nr. 5, 6 noiembrie 1858, p. 17 - 18.

⁷⁶ Z V, nr. 13, 18 noiembrie 1858, p. 49.

⁷⁷ Z V, nr. 4, 5 noiembrie 1858, p. 13.

⁷⁸ Z V, nr. 15, 20 noiembrie 1858, p. 57.

⁷⁹ Z V, nr. 3, 4 noiembrie 1858, p. 13 - 14.

înțelegerea „sensului istoriei”, a momentului de cotitură produs în relațiile internaționale. Situarea privilegiată a „problemei românești” în cadrul acestora, trebuia exploatată.

Poziția însemnată a *Zimbrului*, în ansamblul presei din perioada pe care o avem în atenție, rezultă și din analiza comparativă a datelor referitoare la tiraj, format, fondurile alocate și aria de difuzare. În același timp, cunoașterea surselor informative de care redacția a beneficiat constant (corespondenți în teritoriu, trimiși speciali, telegraf), explică racordarea sincronă la toate evenimentele esențiale.

Înțelegerea nuanțată a atitudinii *Zimbrului* este indisolubil legată de numele redactorilor permanenți, care l-au gândit și vegheat, fiind totodată și semnatarii principalelor materiale publicate. Prin felul în care erau comentate realitățile, prin modalitățile de selecție a colaboratorilor interni și, mai cu seamă, prin atragerea unor personalități străine, *Zimbrul* se constituie și într-un exemplu clar al felului în care românii au înțeles că împlinirea dezideratelor naționale nu se putea limita la așteptarea pasivă a hotărârilor marilor puteri.

Abstract

The review of the press of the Romanian Principalities during the period forerunning the Union of 1859 clearly points out the quantitatively and qualitatively overwhelming prevalence of the Unionist newspapers. Among these, a distinct role was played by *Zimbru*. The gazette of Iasi resulted from the enthusiasm and consistency of a group of Moldavian intellectuals and served, throughout all its presence on the market, as a propaganda instrument for the "national party". Analyzing each specific issue, beyond the large amount of information which can help studying the daily life of the epoch, one should notice the deep and militant manner of describing the internal situation of the Principalities. Particularly interesting is the understanding of the "direction of history", of the decisive moment occurring at the level of international relations.